

زنان در حکومت امام زمان عليه السلام

نویسنده : محمد جواد طبسی

تذکر این کتاب توسط مؤسسه فرهنگی - اسلامی شبکه الامامین الحسنین عليهم السلام

بصورت الکترونیکی برای مخاطبین گرامی منتشر شده است.

لازم به ذکر است تصحیح اشتباهات تایپی احتمالی، روی این کتاب انجام گردیده

است.

اشاره

با آفرینش زن برگ زرینی به برگهای زرین عالم وجود افزوده شد. چرا که زن مظهر جمال و جلال خداوند بود که باید شناخته می‌شد. این نور الهی از آغاز آفرینش تاکنون دورانهای تلخ و شیرینی سپری کرده است. گاه همراه با حرکت انبیای الهی گام در گام پیامبران خدا گذارده و دوشادوش مردان صالح، از پیامبر خود حمایت کرده است؛ همانند آسیه همسر فرعون که نخست در حفظ موسی، پیامبر خدا، ایفای نقش کرده و سرانجام با کشف راز او، به بدترین شکنجه‌ها گرفتار گردیده است و در هیچ حال دست از دین خدا و پیامبرش برنداشت. همچنین ماشطه که حاضر می‌شود خود و فرزندان در آتش بسوزند اما لحظه‌ای از ایمان به خدا دوری نکند. هاجر همسر ابراهیم به تنهایی در بدترین شرایط اقلیمی با کودک نوزادش در کنار خانه خدا زندگی می‌کند و فرمان خدا را گردن می‌نهد.

زنان اولین کسانی‌اند که افتخار آموزگاری بشر را به عهده گرفته‌اند و دامانشان کانون شکل‌گیری تمام فضیلت‌ها است. زیرا با عطف و صبر در برابر تربیت فرزند بهترین و سازنده‌ترین نقش تربیتی را بر عهده دارند. زن است که مرد را از دامهای شیطانی و از منجلاب فساد و بدبختی نجات داده، به اوج قله کمال انسانی و خوشبختی می‌رساند. در قرآن کریم در موارد بسیاری از این گوهر تابناک یاد شده است. سوره‌ای در قرآن به نام زنان (نساء) و سوره‌ای به نام یک زن (مریم) است. در برخی از سوره‌های دیگر نیز ماجراهای زنان مؤمن و فداکار ذکر شده و در سوره تحریم از الگو بودن دو زن چنین یاد شده است:

(وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْحِجَّةِ وَنَجِّنِي مِنَ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ)⁽¹⁾ و خداوند برای

مؤمنان، به همسر فرعون مثل زده است، در آن هنگام که گفت: پروردگارا، خانه‌ای برای من نزد خود در بهشت بساز و مرا از فرعون و کار او نجات ده و مرا از گروه ستمگران رهایی بخش.

تعبیرهای قرآن درباره مریم هر فرد را به شگفتی وامی‌دارد. آیا این تکریم‌های بسیار زیبا از این پاسداران حریم عفت و اخلاق نشان دهنده عظمت روحی و مقام والای آنها نیست! آیا زن‌ها نبودند که در صدر اسلام، در جنگ صفین و در حادثه خونین کربلا حماسه آفریدند!

امروز شما بانوان همانند بسیاری از مردم به آینده می‌اندیشید؛ به یک انقلاب جهانی و یک حکومت موعود، که چگونه در برابر قدرتهای بزرگ غلبه پیدا می‌کند! آیا برنامه‌های او چیست؟ چه کسانی با او همکاری می‌کنند و زنان در آن چه نقشی دارند؟ دشمنانش چه کسانی‌اند و راز و رمز موفقیتش در گرو چیست؟

ما در این نوشتار کوتاه نقش زنان در ایام ظهور امام علیه السلام را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

در گذر تاریخ

رفتار غیرانسانی مردم جاهلیت پیش از اسلام با زنان و دختران چیزی نیست که بر کسی پوشیده باشد. در آن روزگار زن یک کالای بی ارزش شناخته و در بازار برده فروشان عرضه می‌شد. دختران به بدترین شیوه زنده به گور می‌شدند و زنان در شدیدترین قید و بندها بدترین روزها را سپری می‌کردند و از خود هیچ اراده و اختیاری، حتی حق زندگی شرافتمندانه، نداشتند و روزنه‌های امید به روی آنها بسته بود. در چنین عصری پیامبر رحمت به دستور پروردگار بارقه امید و چراغ زندگی در دل‌های مأیوس آن ستمدیدگان روشن ساخت و پیوسته با گفتار و رفتار خود در زدودن افکار جاهلیت و بازگرداندن شخصیت به زنان سعی وافر نمود.

مشاهده حمایت‌های قاطع و فداکاری‌ها و تلاش‌های پیگیر زنان در تاریخ اسلام گواه تأثیر گفتار و عملکرد پیامبر و معصومین علیهم‌السلام است.

بخشی از این تلاش‌های خالصانه زنان در دوران پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و علی علیه‌السلام را می‌توان در زندگی خدیجه کبری علیها‌السلام یافت. او اولین زن مسلمان بود که ثروت انبوه خود را در راه اسلام مصرف کرد. نیز دخت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم بانوی عالم هستی، بهترین نقش را در حفظ اسلام ایفا کرد و سرانجام در راه دفاع از ولایت و امامت شهید گشت.

بزرگان دین در کتابهای خود بخشی را به معرفی و شرح حال زنان اختصاص داده‌اند. شیخ طوسی رحمته‌الله در کتاب رجال خود در پایان هر بخش بابی به نام «باب النساء» گرد آورده و در آن نام زنان روایت‌کننده از معصومین را بر شمرده است، که شمار آنان به شصت و دو نفر می‌رسد. این مقامی والا است که

بانویی افتخار یابد سخن معصومان را برای آیندگان نقل کند و به یادگار نهد و در هر نامش به عظمت یاد شود.

افزون بر این، در صدر اسلام عده زیادی از زنان به همراه پیامبر در صحنه نبرد شرکت می‌کردند و به زنان مداوای مجروحان و سرپرستی بیماران می‌پرداختند و در انتقال آب و حمل غذا و آشپزی و نگهداری وسایل رزمندگان و تهیه دارو و رساندن مهمات به رزمندگان، و تعمیر تجهیزات آسیب دیده و انتقال مجروحان و شهدا، انجام وظیفه می‌نمودند.

نام تنی چند از آن زنان مجاهد و فداکار به قرار زیر است.

1. نسیمه دختر کعب مازنیه.

2. ام عطیه

3. ام ایبه

4. ام ایمن

5. حمنه دختر جحش

6. ربیع دختر معوذ

7. ام زیاد

9. لیلا غفاریه

10. ام سلیم

11. معاذه غفاریه

12. ام سنان اسلمیه⁽²⁾

نقش زنان در دوران امام علی علیه السلام

در دوره زندگی علی علیه السلام نقش زنان مؤمن در حفظ اسلام چشمگیر بود. آنها دفاع از پیشوای مسلمانان را یک وظیفه دینی می‌دانستند و زمانی که دشمنان

علی قرار گذاشتند تا وی را در نماز غافلگیر کرده، به قتل برسانند، اسماء بنت عمیس بی درنگ این توطئه را به وسیله کنیز خود به امیر مؤمنان گزارش کرد. (3) ام سلمه، همسر محترم پیامبر اسلام ﷺ. بارها از امام علی علیه السلام دفاع نمود و سعی می‌کرد از رفتن عایشه و طلحه و زبیر برای آشوب جلوگیری نماید؛ اگر چه آنها به کار خود ادامه دادند (4). مادر عبدالله بن عباس نیز یکی از همان زنان با تقوا است که با فرستادن مردی از قبیله جهینه به نزد امیر مؤمنان علی علیه السلام خبر خروج طلحه و زبیر را به سوی بصره گزارش کرده است. (5) در جنگ صفین عده‌ای از زنان مجاهد و فداکار با خطابه‌های آتشین خود در جمع رزمندگان، آنان را به جنگ تشویق می‌کردند، به گونه‌ای که معاویه از این حرکت سخت به خشم آمد. زیرا این امر موجب تقویت روحیه یاران علی علیه السلام و تضعیف نیروهای دشمن شده بود.

آگاهان تاریخ می‌نویسند: برخی از زنان هوادار علی علیه السلام از درون لشکر معاویه گزارش تهیه نموده، به هر وسیله ممکن آن را به علی علیه السلام اطلاع می‌دادند. (6)

نقش زنان در دوران غیبت صغری

در دوران سخت غیبت صغری، در روزهایی که شیعیان پس از دویست و شصت سال با یک آزمایش بزرگ رو به رو بودند و بایست با غیبت امام خو کنند، یک زن به عنوان مفرع و پناه معرفی می‌شود و آن مادر بزرگوار امام حسن عسکری علیه السلام است. در این دوره، اگر چه امام هادی علیه السلام و امام حسن عسکری علیه السلام زمینه غیبت را از پیش فراهم کرده بودند و شخصیت‌های مورد اعتمادی همانند عثمان بن سعید عمری و پسرش محمد بن عثمان را به عنوان وکیل معرفی کرده بودند، به دلایلی از موقعیت مادر امام حسن عسکری علیه السلام، معروف به جدّه، استفاده شد و وی پناه شیعه معروف گردید. از گفتگوی احمد بن ابراهیم با حکیمه دختر امام جواد علیه السلام برمی‌آید که پس از گذشت دو سال از رحلت امام حسن عسکری علیه السلام همچنان بسیاری از کارها به دست مادر بزرگوار امام حسن عسکری علیه السلام انجام می‌شده است ولی در حقیقت از طرف حضرت حجة بن الحسن علیه السلام و به فرمان آن حضرت صورت گرفته است.

شیخ صدوق رحمته الله از احمد بن ابراهیم نقل کرده است که در سال 262 بر حکیمه دختر امام جواد علیه السلام وارد شدم و از پس پرده با وی سخن گفتم و از او درباره اعتقادش به امامان پرسیدم. او همه آنها را یکا یک شمرد و آنگاه حجة بن الحسن بن علی را نیز نام برد...

از او پرسیدم: این فرزند کجاست؟ گفت: در پس پرده غیب است. گفتم پس شیعه به چه کسی پناه ببرد؟ گفت: به جدّه، مادر امام حسن عسکری علیه السلام. سپس افزود: این دستور از سوی امام حسن عسکری و به پیروی از امام حسین

عائمه صورت گرفته است. زیرا امام حسین علیه السلام در ظاهر برای حفظ جان فرزندش امام سجاد، به خواهرش زینب کبری علیها السلام وصیت کرد و در نتیجه تا مدتی هر آنچه از امام زین العابدین علیه السلام صادر می شد به حضرت زینب علیها السلام نسبت داده می شد تا امر پنهان باشد (7) و حساسیت ها نسبت به امام سجاد علیه السلام کمتر شود. این امتیاز برای جدّه باقی بود تا آنکه کسانی مانند عثمان بن سعید و دیگر سفرای و نمایان خاص امام علیه السلام در بین شیعیان شناخته شدند و منزلت یافتند. پس از شهادت امام عسکری علیه السلام یک بانو، نظر دستگاه خلافت بنی عباس را نسبت به تعقیب امام تغییر داد. نوشته اند پس از گزارش جعفر کذاب، که در خانه امام حسن عسکری علیه السلام فرزند خردسالی از آن حضرت باقی مانده است، آنها به خانه امام هجوم بردند و پس از دستگیری صیقل (یکی از کنیزان امام) فرزند خردسال را از او مطالبه کردند. او نخست انکار کرد و آنگاه برای اینکه موضوع برای آنها پوشیده ماند گفت من حامله هستم. از این رو آن کنیز را به دست ابي الشوارب، قاضی وقت، سپردند تا از او مراقبت کند. در مدتی که صیقل زیر نظر قاضی نگهداری می شد دستگاه خلافت با مرگ عبید بن خاقانی و شورش صاحب الزنج رو به رو شد و صیقل از وضعیت آشفته سود جست و فرار کرد. (8)

حال سزاوار است بدانیم زنان در حکومت قائم آل محمد علیه السلام چه می کنند، چه کسانی هستند، چند نفرند، از کجا می آیند و چه مسؤولیتی بر عهده دارند. بر اساس برخی از روایات، حضور و نقش این زنان از نظر و موقعیت، چهار گونه است:

الف: حضور پنجاه زن در بین یاران امام

اولین گروه از زنانی که به محضر امام می‌شتابند آنهاست که در آن ایام می‌زیسته‌اند و همانند دیگر یاران امام علیه السلام به هنگام ظهور در حرم امن الهی به خدمت امام علیه السلام می‌رسند. در این باره دو روایت وجود دارد:

روایت اول: امّ سلمه ضمن حدیثی درباره علایم ظهور، از پیامبر روایت کرده است که فرمود: «بعوذ عائذ من زنان الحرم فیجتمع الناس الیه کالطیر الوارده المتفرقه حتی یجتمع الیه ثلاث مائة واربعة عشر رجلاً فیہ نسوة فیظهر علی کل جبار و ابن جبار...»⁽⁹⁾ یعنی: در آن هنگام پناهنده‌ای به حرم امن الهی پناه می‌آورد و مردم همانند کبوترانی که از چهار سمت به یک سو هجوم می‌برند به سوی او جمع می‌شوند تا اینکه در نزد آن حضرت سیصد و چهارده نفر گرد آمده که برخی از آنان زن می‌باشند که بر هر جبار و جبار زاده‌ای پیروز می‌شود.⁽¹⁰⁾

روایت دوم: جابر بن یزید جعفی، ضمن حدیث مفصلی از امام باقر علیه السلام در بیان برخی نشانه‌های ظهور نقل کرده که: «و یجییء والله ثلاث مائة و بضعة عشر رجلاً فیهم خمسون امرأة یجتمعون بمكة علی غیر میعاد قرعاً کقرع الحزیف یتبع بعضهم و هی الایة التي قال الله اینما تكونوا یأت بکم الله جميعاً ان الله علی کل شیء قدير...»⁽¹¹⁾ به خدا سوگند، سیصد و سیزده نفر می‌آیند که پنجاه نفر از این عده زن هستند که بدون هیچ قرار قبلی در مکه کنار یکدیگر جمع خواهند شد. این است معنای آیه شریفه: هر جا باشید خداوند همه شما را حاضر می‌کند. زیرا او بر هر کاری توانا است.

پنجاه زن از سیصد و سیزده نفر!

نکته شگفت در این دو روایت این است که می‌فرماید: سیصد و سیزده مرد گرد آیند که پنجاه نفر ایشان زن هستند!

دوم آنکه: در روایتی که نام یاران برشمرده شده است نام هیچ زنی وجود ندارد. ⁽¹²⁾ در پاسخ این شبهه می‌توان گفت: این چند نفر در زمره همان سیصد و سیزده نفر هستند. زیرا اولاً امام ع می‌فرماید: «فیهم». یعنی در این عده پنجاه زن می‌باشد.

دوم: شاید تعبیر مردان بدین سبب باشد که بیشتر این افراد مرد هستند و این کلمه از باب فزونی عدد مردان، چنین ذکر شده است.

سوم: اگر مقصود همراهی خارج از این عده بود امام می‌فرمود: «معهم»، نه اینکه بفرماید «فیهم». زیرا این سیصد و سیزده نفر مانند عدد اصحاب بدر برشمرده شده‌اند و همه یاران و فرماندهان عالی رتبه و از نظر مقام و قدرت در حد بسیار بالایی هستند که برخی با ابر جا به جا می‌شوند و اینها بدون شک با بقیه مردم آن فرق بسیار دارند. بنا بر این اگر بگوییم آنها جزو همان سیصد و سیزده نفر هستند رتبه و موقعیت ویژه قائل شده و اگر در زمره یاران دیگر حضرت هستند از امتیاز کمتری برخوردارند.

ب: زنان آسمانی

دسته دوم چهارصد بانوی برگزیده هستند که خداوند برای حکومت جهانی حضرت ولی عصر علیه السلام در آسمان ذخیره کرده است و با ظهور آن حضرت به همراه حضرت عیسی علیه السلام به زمین می آیند.

ابوهریره از پیامبر صلی الله علیه و آله روایت کرده که: «ینزل عیسی بن مریم علی ثمان مائة رجل و اربع مائة امرأة خیار من علی الارض و أصلح من مضی». ⁽¹³⁾ عیسی بن مریم به همراه هشتصد مرد و چهارصد زن از بهترین و شایسته ترین افراد روی زمین فرود خواهد آمد.

در اینکه این زنان از امتهای پیشین هستند یا امت اسلامی پیامبر صلی الله علیه و آله و معصومین علیهم السلام هستند یا از دورانهای مختلف، و از چه و به چه علت به آسمان برده شده اند و برای عهده داری منصبی در حکومت حضرت می آیند یا برای مسایل دیگر؟ اینها پرسش هایی است که این حدیث از آن چیزی نمی گوید.

ج: رجعت زنان

سومین گروه از یاوران حضرت بقیة الله علیه السلام زنانی هستند که خداوند به برکت ظهور امام آنها را زنده خواهد کرد و بار دیگر به دنیا رجعت خواهند نمود. این گروه دو دسته‌اند: برخی با نام و نشان از زنده شدنشان خبر داده شده و برخی دیگر فقط از آمدنشان سخن به میان آمده است.

پیش از ادامه بحث، عقیده شیعه نسبت به رجعت را بررسی می‌کنیم.

یکی از عقاید مسلم شیعه این است که هم با ظهور مهدی آل محمد علیهم السلام برخی از پیامبران مانند حضرت خاتم الانبیاء و معصومین قدس سرهما همانند امیر مؤمنان علیه السلام و امام حسین علیه السلام و برخی از مؤمنان حقیقی و پیروان اهل بیت به اذن پروردگار زنده خواهند شد و بار دیگر به دنیا باز می‌گردند. بازگشت این عده نه تنها غیر ممکن نیست بلکه از نظر قرآن کریم این پدیده امری مسلم است که آیات متعددی از آن سخن گفته است. در سوره بقره می‌خوانیم:

آیا ندیدی جمعیتی را که از ترس مرگ از خانه‌های خود فرار کردند و آنان هزاران نفر بودند! خداوند به آنها گفت بمیرید. سپس خدا آنها را زنده کرد و ماجرای زندگی دوباره آنها را درس عبرتی برای آیندگان قرار داد...⁽¹⁴⁾ همچنین قرآن کریم در آیه‌ای دیگر می‌فرماید: یا همانند کسی که از کنار یک آبادی (ویران شده) عبور کرد، در حالی که دیوارهای آن به روی سقفها فرو ریخته بود و (اجساد و استخوان‌های اهل آن در هر سو پراکنده بود. او با خود) گفت: چگونه خداوند آنها را پس از مرگ زنده می‌کند! (در این هنگام) خدا او را یکصد سال میراند، سپس زنده کرد و به او گفت: چه قدر درنگ کردی؟ گفت: یک روز یا بخشی از یک روز. فرمود: نه بلکه یکصد سال درنگ کردی. نگاه

کن به غذا و نوشیدنی خود (که همراه داشتی و با گذشت سالها) هیچ گونه تغییر نیافته است؛ ولی به الاغ خود نگاه کن (که چگونه از هم متلاشی شده است. این زنده شدن تو پس از مرگ، هم برای اطمینان خاطر تو است و هم) برای اینکه تو را نشانه برای مردم قرار دهیم. اکنون به استخوان‌های مرکب خود نگاه کن که چگونه آنها را برداشته، به هم پیوند می‌دهیم و گوشت بر آن می‌رویانیم. هنگامی که این حقایق بر او آشکار شد، گفت: می‌دانم خدا بر هر کاری توانا است.⁽¹⁵⁾

سید مرتضی علم الهدی در این باره می‌نویسد: علت اینکه شیعه عقیده دارد که خداوند در موقع ظهور امام عَلَيْهِ السَّلَامُ برخی از مردگان را زنده می‌گرداند این است که به ثواب یاری امام نایل شوند و دولت حق آل محمد را که در انتظار آن بوده‌اند از نزدیک شاهد باشند و تا انتقام عده‌ای از ظالمان را به چشم ببینند و از ظهور حق و اعتلای کلمه توحید لذت ببرند.⁽¹⁶⁾ در منابع معتبر اسلامی نام سیزده زن یاد می‌شود که به هنگام ظهور قائم آل محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زنده خواهند شد و در لشکر امام به مداوای مجروحان جنگی و سرپرستی بیماران خواهند پرداخت. طبری در دلائل الامامة، از مفضل بن عمر نقل کرده که امام صادق فرمود: همراه قائم (آل محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) سیزده زن خواهند بود. گفتم آنها را برای چه کاری می‌خواهد؟

فرمود: به مداوای مجروحان پرداخته، سرپرستی بیماران را به عهده خواهند گرفت. عرض کردم: نام آنها را بفرمایید.

فرمود: قنواء، دختر رشید هجری، ام ایمن، حبابه والیه، سمیه، مادر عمار یاسر، زبیده ام خالد احمسیه، ام سعید حنفیه، صیانه ماشطه، ام خالد جهنیه.⁽¹⁷⁾ صیانه ماشطه در حضرت موسی می‌زیسته است و مادر عمار یاسر در ابتدای

بعثت به شهادت رسید. حبابه در علی علیه السلام و قنواء در امام حسن و امام حسین علیهم السلام و بقیه در زمان‌های دیگر زندگی می‌کرده‌اند.

این گروه سیزده نفری رجعت خواهند کرد و خداوند برای قدردانی از آنها، به برکت امام آنها را زنده خواهد کرد. در این روایت امام صادق علیه السلام از آن سیزده زن فقط نام نه نفر را یاد می‌کند. در کتاب خصایص فاطمی ⁽¹⁸⁾ به نام نسییه، دختر کعب مازینه، و در کتاب منتخب البصائر به نام وتیره و أحبشیه اشاره شده است. ⁽¹⁹⁾ جز این سه نفر، نام دیگری به میان نیامده است.

زنان سرافراز

اینک به اختصار به شرح حال برخی از زنان نامبرده اشاره می‌کنیم.

1 - صیانه ماشطه

او یکی از همان سیزده بانویی است که در دولت حضرت مهدی علیه السلام زنده شده، به دنیا باز می‌گردد. وی همسر حزقیل، پسر عموی فرعون، و شغلش آرایشگری دختر فرعون بود. او همانند شوهرش به پیامبر خود، حضرت موسی، ایمان آورده بود اما همچنان ایمان خود را پنهان می‌کرد. نوشته‌اند: روزی وی مشغول آرایش دختر فرعون بود که شانه از دستش افتاد و بی اختیار نام خدا را بر زبان جاری ساخت. دختر فرعون گفت: آیا نام پدر مرا بر زبان آوردی؟ گفت: نه، بلکه نام کسی را بر زبان آوردم که پدر تو را آفریده است. دختر فرعون ماجرا را نزد پدر بازگو کرد و فرعون صیانه را احضار کرد و گفت: مگر به خدایی من اعتراف نداری؟ گفت: هرگز! من از خدای حقیقی دست نمی‌کشم و تو را پرستش نمی‌کنم. زنان در حکومت امام علیه السلام فرعون دستور داد تا تنور مسی برافروزند و همه بچه‌های آن زن را در حضورش در آتش افکنند. چون نوبت به طفل شیرخوارش رسید صیانه می‌خواست به ظاهر از دین برائت جوید که کودک شیرخوارش به زبان آمد و گفت: مادر صبر کن که تو بر حق هستی! فرعونیان آن زن و بچه شیرخوارش را در آتش افکنده، سوزاندند و خداوند در اثر صبر و تحمل آن زن در راه دین، او را در دولت امام مهدی زنده

می‌گرداند تا هم به آن حضرت خدمت کند و هم انتقام خود را از فرعونیان بگیرد.

2 - سمیه، مادر عمار یاسر

وی هفتمین نفری بود که به اسلام گروید و بدین سبب دشمن سخت به خشم آمد و بدترین شکنجه‌ها را بر او روا داشت. ⁽²⁰⁾ او و شوهرش یاسر در دام ابوجهل گرفتار آمدند و او نخست آنها را اجبار کرد که پیامبر خدا را دشنام دهند، اما آنها حاضر به چنین کاری نشدند. او نیز زره آهنی به سمیه و یاسر پوشانید و آنها را در آفتاب سوزان نگه داشت. پیامبر که گاه از کنارشان عبور می‌کرد آنها را به صبر و مقاومت سفارش می‌نمود و می‌فرمود: «صبراً یا آل یاسر فان موعدکم الجنة»: ای خاندان یاسر، صبر پیشه سازید که وعده گاه شما بهشت است. سرانجام ابوجهل بر هر یک ضربتی وارد ساخت و ایشان را به شهادت رساند. ⁽²¹⁾ خداوند این زن را به پاداش صبر و مجاهدتی که در راه اعتلای اسلام نشان داد و بدترین شکنجه را از دشمن خدا تحمل کرد، در ایام ظهور مهدی آل محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زنده خواهد نمود تا تحقق وعده الهی را ببیند و در لشکر ولیّ خدا به یاوران آن حضرت خدمت کند.

3 - نسیبه، دختر کعب مازنیه

او معروف به ام عماره و از زنان فداکار صدر اسلام است که در برخی از جنگهای پیامبر اسلام ﷺ شرکت جسته و مجروحان جنگی را مداوا کرده است. او در جنگ احد بهترین نقش را ایفا کرد. با دیدن صحنه فرار مسلمانان و تنها گذاشتن پیامبر به دفاع از جان شریف پیامبر پرداخت و در این راه بدنش زخمهای فراوان برداشت. پیامبر عزیز این فداکاری را ستود و به فرزندش عماره چنین فرمود: امروز مقام مادر تو از مردان جنگی والاتر است. (22)

پس از فروکش کردن جنگ، نسیبه با سیزده زخم (23) سنگین به همراه دیگر مسلمانان به خانه برگشت و به استراحت پرداخت. با شنیدن فرمان پیامبر خدا ﷺ که فقط مجروحان جنگ باید به تعقیب دشمن بشتابند، نسیبه از جای برخاست و آماده رفتن شد، اما به علت شدت خونریزی نتوانست شرکت کند. همین که پیامبر از تعقیب دشمن برگشت، پیش از آنکه به خانه برود، عبدالله بن کعب مازنی را برای احوالپرسی نسیبه و سلامتی وی به نزد او فرستاد و چون از سلامتی وی آگاه گشت شادمان موضوع را به پیامبر خبر داد. (24) نسیبه از کسانی است که برای یاری امام مهدی عجل الله فرجه زنده خواهد شد. (25)

4 - امّ ایمن

از زنان پرهیزکار و خدمتکار حضرت رسول ﷺ است. پیامبر به او مادر خطاب می‌کرد و می‌فرمود: «هذه بقية اهل بيتي»: ⁽²⁶⁾ این زن، باقی مانده‌ای از خاندان خدمت امام آمد و سخن گفت. دیدم وی در کمال فصاحت و بلاغت صحبت می‌کند. سپس حضرت پیرامون موضوع ولایت و برائت از دشمنان با او سخن گفت. ⁽²⁷⁾

5 - زبیده

مشخصات کاملی از او نقل نشده است. احتمال دارد زبیده زن هارون الرشید باشد که شیخ صدوق رحمته الله درباره‌اش گفته است: وی یکی از هواداران و پیروان اهل بیت است. هنگامی که هارون دانست از شیعیان است قسم خورد که طلاقش دهد. زبیده کارهای خدماتی بسیاری داشت که یکی آبرسانی به عرفات است. همچنین نوشته‌اند وی یکصد کنیز داشت که پیوسته مشغول حفظ قرآن بودند و همیشه از محل سکونت او صدای تلاوت قرآن شنیده شد. زبیده در سال 216 ق. رحلت کرد. ⁽²⁸⁾

6 - حَبَابَه وَالْبَيْه

از زنان والامقامی است که دوره زندگی هشت امام معصوم را درک کرد و پیوسته مورد لطف و عنایت ایشان قرار داشت. در یک یا دو نوبت به وسیله امام زین العابدین و امام رضا علیه السلام جوانی اش به او بازگردانده شد. اولین ملاقات وی با امیرمؤمنان علیه السلام بود که از آن حضرت دلیلی بر امامت درخواست کرد. حضرت در حضور وی سنگی را برداشت و بر آن مهر خود را نقش کرد و اثر آن مهر در سنگ جای گرفت و به او فرمود: پس از من هر که توانست در این سنگ چنین اثری بر جای بگذارد او امام است. از این رو حبابه پس از شهادت هر امامی نزد امام دیگر می‌رفت و آنان مهر خود را بر همان سنگ می‌زدند و اثر آن نقش می‌بست. نوبت که به امام رضا علیه السلام رسید حضرت نیز چنین کرد. حبابه نه ماه پس از رحلت امام رضا علیه السلام زنده بود و پس از آن بدرود حیات گفت. ⁽²⁹⁾ روایت شده است که وقتی حبابه به خدمت امام زین العابدین رسید یکصد و سیزده سال از عمرش سپری شده بود. حضرت با انگشت سبابه خود اشاره‌ای نمود و جوانی اش بازگشت. ⁽³⁰⁾ همچنین نوشته‌اند: صورت حبابه از زیادی سجود سوخته و از عبادت همانند چوب خشکیده‌ای شده بود. ⁽³¹⁾

7 - قنواء

دختر رشید هجری، یکی از شیعیان و پیروان علی علیه السلام و خود از یاران با وفای حضرت امام جعفر صادق علیه السلام است ⁽³²⁾. وی دختر بزرگمردی است که در راه محبت و دوستی امیرمؤمنان به طرز دلخراشی به شهادت رسید. از گفتار شیخ مفید برمی آید که قنواء به هنگام ورود پدرش نزد عبیدالله بن زیاد شاهد قطع دو دست و دو پای پدر خود بوده و به کمک دیگران بدن نیمه جان پدر را از دارالاماره بیرون آورده و به خانه منتقل کرده است. روزی قنواء به پدرش گفت: پدر جان، چرا این همه خود را به رنج و مشقت عبادت می اندازی! پدر در جواب گفت: دخترم، پس از ما گروهی خواهند آمد که بینش دینی و شدت ایمانشان از ما، که این همه خود را به زحمت عبادت انداخته ایم، بیشتر است. ⁽³³⁾

بانوان منتظر

چهارمین گروه یاوران امام بانوان پرهیزکاری هستند که پیش از ظهور بقیة الله رحلت کرده‌اند. به ایشان گفته می‌شود امام تو ظاهر گشته است، اگر مایلی می‌توانی حضور داشته باشی. آنان نیز به اراده پروردگار زنده خواهند شد. رجعت زنان مربوط به گروه خاصی نیست و هر بانویی خود را با خواسته‌ها و شرایط زندگی در حکومت مهدی آل محمد علیهم‌السلام تطبیق دهد ممکن است در آینده از رحمت خداوندی بهره‌مند گشته، برای یاری امام زنده شود. یکی از آن شرایط خواندن دعای عهد است که در فرد، نوعی آمادگی برای پذیرش حکومت آخرین ذخیره الهی ایجاد می‌کند. به فرموده امام صادق علیه‌السلام: هر که چهل صبح دعای عهد را بخواند از یاوران قائم ما باشد و اگر هم پیش از ظهور آن حضرت از دنیا برود خداوند او را از قبر بیرون آورد تا در خدمت آن حضرت باشد... (34).

انتظار فرج

یکی از شرایط حضور در حکومت بقیةالله و توفیق دیدار با آن حضرت انتظار فرج است؛ یعنی آمادگی کامل برای پذیرش حکومت حق و آراستن به آنچه که مهدی علیه السلام می گوید و می خواهد. انتظار فرج یعنی نفی هر گونه سلطه از بیگانگان و مبارزه با افکار انحرافی و فساد اخلاق و در یک کلام، انتظار فرج یعنی بیزاری از دشمنان خدا و پیامبر و معصومین علیهم السلام.

بی سبب نیست که انتظار از بهترین اعمال شمرده شده است، بلکه فرد منتظر دولت مهدی همانند کسی است که در پیش روی رسول خدا شهید گشته و در خون خود غلتیده است و اگر بر همان حالت انتظار از دنیا برود بسان کسی باشد که در خیمه مهدی فاطمه علیها السلام می باشد.

ابو بصیر از امام صادق روایت کرده که آن حضرت روزی فرمود: آیا شما را خبر ندهم به چیزی که خداوند عملی را بدون آن از بندگانش قبول نمی کند؟ گفتیم: آری. فرمود: شهادت بر وحدانیت خدا و رسالت پیامبر صلی الله علیه و آله و اقرار به آنچه که خداوند فرموده، از دوستی ما و بیزاری از دشمنان و اطاعت و پیروی از ما. نیز داشتن ورع و پرهیزکاری و انتظار کشیدن برای قائم علیه السلام. آنگاه فرمود: به درستی که برای ما دولتی است، خداوند آن را هر زمانی که اراده کند برقرار می سازد. سپس افزود: هر کس که دوست دارد از یاران قائم علیه السلام ما باشد باید در انتظار به سر برد و خود را به ورع و محاسن اخلاق بیاراید، و اگر در همان حال بمیرد برای او اجری همانند کسی است که آن حضرت را درک کرده باشد. ⁽³⁵⁾

آخرین سخن

بانوی محترم، خواهر مسلمان!

اگر می‌خواهید در زمره یاران امام باشید... اگر می‌خواهید یکی از آن پنجاه زن باشید... اگر می‌خواهید یکی از آن چهارصد نفری باشید که همراه عیسی از آسمان فرود می‌آیند، ... اگر می‌خواهید به اراده پروردگار و برای دیدار گل روی مهدی فاطمه بار دیگر به دنیا باز گردید... اگر می‌خواهید فرد مفیدی در حکومت مهدی علیه السلام باشید، بیایید از همین لحظه با قائم آل محمد صلی الله علیه و آله پیمان ببندید و رابطه خود را با او محکم کنید و خود را با برنامه‌ها و خواسته‌های مهدی علیه السلام تطبیق دهید. بدانید که امام جز راه جدش پیامبر صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام نمی‌رود.

به امید حضور و دیدار او

فهرست منابع

- 1- احتجاج طبرسی
- 2- اسدالغابة
- 3- اختصاص شيخ مفيد
- 4- بيت الاحزان
- 5- بحار الانوار
- 6- تنقيح المقال
- 7- جامع الرواة
- 8- دلائل الامامة
- 9- تهذيب الكمال
- 10- چشم اندازی از حکومت مهدی عليه السلام
- 11- الجمل، شيخ مفيد
- 12- رجال شيخ طوسي
- 13- رياحين الشريعة
- 14- سفينة البحار
- 15- الفصول المهمة
- 16- المسترشد، طبري
- 17- مجمع الزوائد
- 18- معجم احاديث الامام المهدي عليه السلام
- 19- مغازی واقدي
- 20- قاموس الرجال

21- نقش زنان مسلمان در جنگ

22- منتهی الآمال

23- کمال الدین، شیخ صدوق

24- الغیبة، شیخ طوسی

پی نوشت ها

- (1) - سوره تحریم، آیه 11.
- (2) - رجوع شود به نقش زنان مسلمان در جنگ، از همین نویسنده.
- (3) - بیت الاحزان، شیخ عباس قمی، ص 132، المسترشد طبرسی، ص 451؛ احتجاج طبرسی، ج 1، ص 117.
- (4) - الجمل، شیخ مفید، ص 124.
- (5) - الفصول المهمه، ص 51.
- (6) - در این باره، رک: نقش زنان مسلمان در جنگ
- (7) - کمال الدین، ج 2، ص 507؛ الغیبة، شیخ طوسی، ص 138.
- (8) - همان، ص 476.
- (9) - مجمع الزوائد، ج 7، ص 315؛ معجم احادیث الامام مهدی، ج 1، ص 500.
- (10) - همان.
- (11) - بحار الانوار، ج 52، ص 223.
- (12) - دلائل الامامة، ص 314. علیه السلام
- (13) - معجم الامام مهدی، ج 1، ص 534؛ به نقل از فردوس الاخبار، ج 5، ص 515.
- (14) - سوره بقره، آیه 243.
- (15) - سوره بقره، آیه 259.
- (16) - سفینة البحار، ج 1، ص 511.
- (17) - دلائل الامامة، ص 260.
- (18) - ریاحین الشریعه، ج 5، ص 41؛ به نقل از خصایص فاطمیه.
- (19) - چشم اندازی از حکومت مهدی علیه السلام، ص 74؛ به نقل از بیان الائمه، ج 3، ص 338.
- (20) - اسد الغابه، ج 5، ص 481.
- (21) - ریاحین الشریعه، ج 4، ص 353.
- (22) - مغازی واقدی، ج 1، ص 273. علیه السلام

- (23) - مغازی واقدی، ج 2، ص 268.
- (24) - مغازی واقدی ج 1 ص 270.
- (25) - ریاحین الشریعه، ج 5، ص 41؛ به نقل از خصایص فاطمه.
- (26) - چشم اندازی از حکومت مهدی علیه السلام ، ص 76؛ تهذیب الکمال، ج 35، ص 329.
- (27) - ریاحین الشریعه، ج 3، ص 381؛ به نقل از تنقیح المقال مامقانی.
- (28) - تنقیح المقال، ج 3، ص 78.
- (29) - سفینه البحار، ج 1، ص 204.
- (30) - همان.
- (31) - همان.
- (32) - جامع الرواة، ج 2، ص 458؛ رجال شیخ طوسی، ص 341.
- (33) - اختصاص شیخ مفید، ص 73072.
- (34) - سفینه البحار، ج 2، ص 294. علیه السلام
- (35) - منتهی الآمال، ج 2، ص 486؛ به نقل از غیبة نعمانی.

فهرست مطالب.

•	
2	اشاره .....
4	در گذر تاریخ .....
7	نقش زنان در دوران غیبت صغری .....
9	الف: حضور پنجاه زن در بین یاران امام .....
10	پنجاه زن از سیصد و سیزده نفر! .....
11	ب: زنان آسمانی .....
12	ج: رجعت زنان .....
15	زنان سرافراز .....
15	1 - صیانه ماشطه .....
17	2 - سمیه، مادر عمار یاسر .....
18	3 - نسیمیه، دختر کعب مازنیه .....
19	4 - امّ ایمن .....
20	5 - زبیده .....
21	6 - حبّابه والیه .....
22	7 - قنواء .....
23	بانوان منتظر .....
24	انتظار فرج .....
25	آخرین سخن .....
26	فهرست منابع .....
28	پی نوشت ها .....
30	فهرست مطالب .....

